

אהבה היא הדת שלי

הרב דוד אהרן

אהבה
היא
חדת שלי

היסודות הרוחניים של היהדות

מאנגלית: תרצה היוטמן

Rabbi David Aaron
Love is My Religion: The Spiritual Essence of Judaism

הרב דוד אהרן
אהבה היא הדת שלי: היסודות הרוחניים של היהדות

הפקה: דוד הלל
עריכה לשונית: דוד ברוקנר
עימוד: רינה בן גל
תמונת עטיפה: תני בייער

© כל הזכויות שמורות לרב דוד אהרן, תשפ"ו 2026

ספרי מגיד, הוצאת קורן
ת"ד 4044 ירושלים 9104001
טל': 02-6330530 פקס: 02-6330534

office@korenpub.com
www.korenpub.co.il

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לאחסן, במאגר מידע, לשדר או לקלוט בכל דרך או בכל אמצעי אלקטרוני, אופטי, מכני, או אחר כל חלק שהוא מן החומר שבספר זה. שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בספר זה, אסור בהחלט אלא ברשות מפורשת בכתב מהמוציא לאור.

מסת"ב 978-965-526-421-0 ISBN

נדפס בישראל 2026 Printed in Israel

לדבורה

הָאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וְאֲדַבְּרָה
וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אִמְרֵי פִי

תוכן העניינים

9	מבוא: יהדות – דת של אהבה.....
13	פרק א: להיות בְּאהבה.....
27	פרק ב: בשם האהבה.....
43	פרק ג: נפילתה של האהבה – אדם וחווה.....
67	פרק ד: תולדות העמידה באהבה: אברהם.....
99	פרק ה: קרבה עם האיך־סוף.....
113	פרק ו: שיאו של מבחן האהבה: עקדת יצחק.....
135	פרק ז: אהבה מאוזנת: יעקב ועשו.....
165	פרק ח: המאבק לאהבה: יעקב כישראל.....
191	פרק ט: מתת האלוהות.....
203	פרק י: סיכום.....
211	תורות.....
213	הערות ומקורות.....

מבוא
– יהדות –
דת של אהבה

לעיתים קרובות אני שומע אנשים אומרים שהיהדות היא דת של דין, לא של אהבה. הם טוענים שהיהדות עסוקה יותר ביראת אלוהים וברגשות אשם מאשר באהבת אלוהים ובתחושות של שמחה. הם מסיקים שהיא מובילה אותנו לחיים של חולשה וכניעה וגזלת מאיתנו את כוחנו ואת החופש להיות עצמנו.

כך האמין הפילוסוף הגרמני פרידריך ניטשה. הוא לימד שיש שני סוגים של אנשים בעולם: החלשים והחזקים. החזקים עושים מה שהם רוצים, מתי שהם רוצים ובכל מקום שהם רוצים, ואילו החלשים מפוחדים. על כן, כדי להגן על עצמם, המציאו החלשים את המוסר, הגורם לחזקים לחוש אשמה בחופש ובכוח שלהם. על פי ניטשה, החלשים הם היהודים. הם ממציאי המוסר והם האחראים לתופעות האשמה בעולם.

בספר זה אוכיח שהיהדות היא בעצם ההפך מטענה מוטעית זו. היהדות היא דת האהבה האמיתית. היא נוסדה על אהבה ומטרתה היא אהבה. הוראותיה מעודדות אותנו להתחזק וחוקיה מעצימים אותנו להשיג חופש אמיתי, לבחור באהבה ולחוות את השמחה וההתלהבות שבהימצאות בה.

אותו ניטשה אמר פעם "אילו היה אלוהים קיים, איך הייתי יכול לשאת את העובדה שאינני אלוהים?" ואולם היהדות

מלמדת שאנו יכולים להשיג דבר מה שממלא את הנפש הרבה יותר מהיות אלוהים, והוא אהבת האלוהים. התורות, החוקים והמנהגים של היהדות מאפשרים לנו להשיג מטרה זו. הם מובילים אותנו לאהוב את האלוהים, ובכך מחזקים את היסוד האלוהי שבנו.

למעשה, היהדות ניתנת לתיאור באופן הטוב ביותר כאמנות החיים בתוך האהבה – ובדיוק בכך עוסק הספר שאותו אתם אווזים כעת בידיכם.

כאשר תקראו ספר זה, תגלו שאימצתי שיטה אחרת מאשר בשאר ספריי. מאחר שמטרתי כאן היא לתקן טעויות ארוכות שנים על דבר מטרותיה של היהדות ועל עקרונותיה הרוחניים, החלטתי שעליי לצטט רבים מן המקורות כלשונם. ואולם, אין כל סיבה להירתע או לחשוש מפגישה בלתי אמצעית עם לשון הספרים העתיקים. אני עומד לשתף אתכם במארג של חוכמה ומסורת יהודית, המגלה את הדרך לחיים כבירים ומלאי שמחה של בחירה באהבה וחיים בה.

הערותיכם ושאלותיכם יתקבלו בשמחה.

דוד אהרן

David.Aaron@isralight.org

פרק א

להיות באהבה

ב

פתח אליהו ואמר:
"רבון עלמין דאנת הוא חד ולא בחושבן"
[ריבון העולמות, שאתה אחד ולא במספר]
(הקדמת תיקוני זהר, יז, א)

כאשר אנו קוראים בתורה בדקדקנות, אנו מבחינים שבראשית,
כאשר מתוארים שבעת ימי הבריאה, מתייחסת התורה אל
הבורא רק כ"אלוהים":

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ... וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים יְהי אֹר וַיְהי אֹר.

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין
הַחֹשֶׁךְ.

וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם וּלְחֹשֶׁךְ קִרְיָ לַיְלָה וַיְהי עֶרֶב וַיְהי
בֹקֶר יוֹם אֶחָד.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי רִקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם... וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּ
הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד וַתֵּרָא הַיַּבְשָׁה...
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּדְשָׂא הָאָרֶץ דָּשָׂא עֵשֶׂב מִזֵּרַע זֶרַע עֵץ
פְּרִי... וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי מְאֹרֶת בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַבְדִּיל
בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַלַּיְלָה... וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׂרְצוּ הַמַּיִם שָׂרָץ

נֶפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ עַל פְּנֵי רִקְיעַ הַשָּׁמַיִם...
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ בְּהֵמָה וְרֶמֶשׂ
וְחַיְתוֹ אֶרֶץ לְמִינָהּ... וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֵׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ
כְּדַמוֹתֵנוּ...

וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם. וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְכַל מְלַאכְתּוֹ
אֲשֶׁר עָשָׂה.

(בראשית א-ב)

ואז, פתאום, אחרי תום הסקירה של שבעת ימי הבריאה, מציגה התורה שם חדש. שם זה נכתב באותיות ייחודיות, אך במסורת היהודית נהוג שלא לבטאו בפה כלל, ואף לא לכתבו שלא לצורך. הוא מכונה "שם הַיְיָ" (מילה המורכבת מאותיותיו בסדר אחר), או לחלופין "השם", כלומר השם שאיננו אומרים או כותבים (ויש הכותבים זאת בקיצור – ה'). כך ננהג גם אנחנו מעתה ואילך. מכל מקום, שם מיוחד זה מתחיל להיזכר משלב זה של סיפור הבריאה יחד עם שם "אלוהים":

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָם בַּיּוֹם עָשׂוֹת הוִי"ה
אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם.

וְכָל שֵׁיחַ הַשָּׂדֶה טָרֵם יְהִיֶּה בְּאֶרֶץ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טָרֵם
יִצְמַח כִּי לֹא הִמְטִיר הוִי"ה אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְאָדָם אֵין
לְעַבְדָּ אֶת הָאָדָמָה...

וַיִּצַר הוֹי"ה אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֶפְרָ מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאָפָיו
נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה:

וַיִּטַע הוֹי"ה אֱלֹהִים גֶּן בְּעֵדֶן מִקְדָּם וַיִּשֶׂם שֵׁם אֶת הָאָדָם
אֲשֶׁר יָצָר...

וַיְצוּ הוֹי"ה אֱלֹהִים עַל הָאָדָם לֵאמֹר מִכָּל עֵץ הֶגֶן אָכַל תֹּאכֵל.

וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ.

(בראשית ב, ד-ז)

עד לסיומו של סיפור גן העדן כתוב בתורה "הוי"ה אלוהים" עשרים פעם. היוצא מן הכלל היחיד הוא כאשר הנחש מדבר אל חוה, שם מתייחס הנחש אל הבורא כאלוהים בלבד, וגם חוה עונה בצורה דומה.¹

אבל, אחרי שאדם וחוה מגורשים מן הגן, איחוד השמות "הוי"ה אלוהים" נעלם. הוא מצוי רק פעם אחת אחר כך: בספר שמות (ט, ל), כאשר משה מוכיח את המלך פרעה במצרים: "וְאֵתָהּ וְעַבְדֶּיךָ יִדְעָתִי כִּי טָרָם תִּירָאוּן מִפְּנֵי הוֹי"ה אֱלֹהִים".

ברור שיהדות אינה רואה בדקויות אלה מקרה, או הוכחה לכך שמחברים שונים כתבו את קטעי התורה השונים. האיחוד של שם "הוי"ה" עם שם "אלוהים" נתפס כאמת האלוהית שהייתה אפשרית בגן העדן, ואשר נעלמה מן העולם כאשר בחר היצור האנושי הראשון בדעת-טוב-ורע על פני חיי אלמוות. משהו

מאוד דרמתי קרה אז. השם המאוחד, "הוי"ה אלוהים", התפצל ונעלם מאיתנו, ואיחודו המחודש נעשה הסיבה לכך שאנו כאן, ולנושא המרכזי של ההיסטוריה. בדפיו הבאים של ספר זה נצא למסע ארוך ומרתק בעקבות הסיפור הנפרס לאורך חומש בראשית – סיפור שאינו אלא מסע לחיבורו המחודש של שם השם המאוחד והשלם.

השם האחד והיחיד

מהי מטרת הבריאה?

הקבלה, תורת הסוד של היהדות, מלמדת שהשם ברא את העולם לשמן של שתי מטרות: כדי לגלות את ייחודו, וכדי להיטיב מטובו – מעצמו – לזולתו.

למרות שממבט ראשון נראה ששתי מטרות אלה נפרדות ואינן תלויות זו בזו, נבין עוד מעט שהשתיים הן בעצם אחת.

כדי להבין זאת, נתחיל לחקור את המשמעות האמיתית של ייחוד השם.

*

כאשר היהדות עומדת על כך שהשם הוא אחד ויחיד, אין פירוש הדבר רק שהשם הוא האלוהים האחד ואין בלתו, כלומר שלילת האפשרות של אלים אחרים, אלא – שהשם הוא המציאות

המוחלטת האחת והיחידה. אין דבר שהוא מחוץ לאלוהים, כפי שכתוב בספר דברים: "אַתָּה הָרֵאָתָ לְדַעַת כִּי הוּי"ה הוּא הָאֱלֹהִים, אֵין עוֹד מִלְבָּדוֹ" (ד, לה), "וְיִדְעַתָּ הַיּוֹם וְהַשַּׁבָּת אֶל לְבַבְךָ כִּי הוּי"ה הוּא הָאֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת, אֵין עוֹד" (שם ט), וכפי שדיבר אלוהים אל הנביא ירמיהו: "הֲלוֹא אַתָּה הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֲנִי מְלֵא, נְאֻם ה' הוּי"ה" (ירמיה כג, לד).

רבי חיים מוולוז'ין, ההוגה והמקובל הגדול בן המאה ה-18, קובע בספרו הקלאסי נפש החיים:² "שאין עוד מלבדו יתברך כלל... רק עצמות אחדותו הפשוט יתברך שמו לבד".

האם אנו עוסקים בפנתיאיזם, המלמד שהכול הוא אלוהים? או שפירוש הדבר הוא שהריבוי, המגוון וקיומן של ישויות אחרות מאלוהים אינם אלא אשליות? לא ולא.

כאשר התורה מלמדת שהשם הוא "אחד" ו"יחיד", היא איננה מתייחסת למשמעותן של המילים "אחד" ו"יחיד" כפי שהן מוגדרות במילונים המודרניים. ה"אחד" במילון שבו אנו משתמשים הוא ההפך מ"רבים", ומשמעותו של "יחיד" מוציאה כל אפשרות של "אחרים". אילו זו הייתה המשמעות של היות השם אחד, אז אנו, האחרים מן השם, לא יכולנו להתקיים.

דבריו של אליהו הנביא, המובאות בהקדמת הספר תיקוני זהר, מבטאים את האמת על דבר היות השם אחד במילים אלו: "רבון עלמין, דאנת הוא חד ולא בחושבן" (ריבון העולמות, שאתה הוא

אחד אבל לא במספר). גם ספר יצירה,³ העתיק בכתבי הקבלה והמיוחס לאברהם אבינו, קובע בפשטות: "שאדון יחיד ואין שני לו. ולפני אחד מה אתה סופר?" במילים אחרות, המשמעות של היות השם אחד משגיבה את גבולות הספרה "אחת" במילוננו. היות השם אחד קדמה לכל המספרים ולכל ההפכים.

בכתבים מאוחרים ומפותחים יותר של חוכמת הקבלה מפורט הסיפור הבא, שדרכו מתארת חוכמת הקבלה את משמעותה האמיתית של היות השם "אחד": בראשית, כל הקיום היה אור אלוהי אינסופי – אחדות פשוטה. כאשר רצה השם לברוא אתכם ואותי ואת שאר היקום, הוא צמצם את אורו מן המרכז ויצר חלל, שבתוכו יצר את קיומם של הכלים. אז נתן האינסוף את אורו בכלים, ומילא את רצונו לתת מטובו לזולתו – ל"אחר". אלא שהכלים, שהיו סופיים, גילו שאף אחד מהם אינו יכול להכיל את אמיתו, נוכחותו ואחדותו של האור האינסופי – ונשברו.

הכלים מייצגים את "זולתו" – מהותם של הריבוי, המגוון והישויות האחרות מן השם; ואילו האור האלוהי מייצג את שיאה של המתנה שנוכל לקוות לקבל אי פעם – ההזדמנות לחוש את נוכחות השם בחיינו ולחוות את עצמנו כקשורים ומאוחדים עמו.

הסיפור הקבלי ממשיך ומתאר את תיקון הכלים שנשברו. המטרה היא לבנות את הכלים מחדש, באופן שבו יוכלו בסופו של דבר, כאשר ישתתפו באור זה עם זה, להחזיק בו בלי להישבר.

והסיפור מסתיים בפרדוקס: למרות שהכלים שבורים, והאור האלוהי מקיף את החלל – הוא בכל זאת גם ממלא אותנו.

מן התיאור הקבלי של הבריאה אנו יכולים להבין את האמת העמוקה על האנושות והאלוהות, ואת הדרך שבה הם מתקיימים בצוותא: הכול כלול בהשם. למרות שאנו שונים מן השם, בעלי זהות ממשית מאוד ושונה מאוד, אין לנו מציאות נפרדת או עצמאית. אנו מתקיימים רק בהקשר של היות השם אחד. למרות שאנו שונים מן השם, אנו מתקיימים בתוכו.

כאשר נדמה לנו שאנו בעלי הגדרה עצמית ובעלי זהות נפרדת ועצמאית מחוץ להקשר של אחדותו של השם – אנו חיים באשליה. בעצמנו ולעצמנו, אין אנו בעצם מאומה. אך כאשר אנו משחררים את עצמנו מאשליית השווא של היותנו נפרדים ובעלי הגדרה עצמית, אנו מגלים את הממד האלוהי של היותנו בני אנוש. כאשר אנו מבינים שהיותנו בני אנוש היא היבט של האלוהי, אנו חווים את ההגשמה מלאת ההתלהבות של עצמנו ככלולים בהשם. אנו אחד עם השם, ובכל זאת שונים ממנו.

כמחשבה במוחו של חושב

קיומנו מקביל לדמותו של אדם המשמש רעיון במוחו של אדם חושב. למרות שהאדם המדומיין איננו האדם החושב, וגם לא להפך – לא יהיה נכון לומר שמתקיימות שתי ישויות, המחשבה

והחושב. החושב נותר האחד והיחיד, אחרי המחשבה כמו לפנייה. האדם המדומיין, למרות שהוא אחר מן החושב – אין לו מציאות עצמאית, ולכן הוא נחשב לאין. מנקודת מבטו של האדם המדומיין, הוא עלול לחשוב בטעות שהוא ו"בוראו" הם שתי ישויות נפרדות, ואולם ברור שמנקודת מבטו של החושב אין זה כך. המחשבה איננה אלא פריט בביטוי הכולל של החושב. על כן, בעצם רק החושב קיים.

השוואה זו אינה מקבילה לחלוטין להיות השם אחד, משום שהאדם המדומיין איננו בעל רצון חופשי ולא בעל מודעות. הוא יכול לעשות רק מה שהחושב חושב בעבורו, ואיננו אחר מוחלט.

אבל אלוהים מסוגל ליצור ישות שהיא באמת אחרת מעצמו, ישות בעלת בחירה חופשית, בלי שהדבר יסתור את המעמד המתמשך של היותו אחד ויחיד. זוהי מטרת בריאתו של היצור האנושי. מטרתו של השם היא לגלות את אחדותו הכוללת – כול, והוא משיג זאת על ידי בריאת ישות אחרת מעצמו ועל ידי כך שהוא נותן לישות זו את טובו האלוהי – ההזדמנות לנוכחות אלוהית בחיי כל אחד ואחת ולהתקשרות אליה. ובאופן פרדוקסלי – למרות שמתנה גדולה זו מאשרת שהישות הנבראת שונה באופן משמעותי מן השם, בכל זאת נותר השם האחד והיחיד.

ידיעת האלוהים בכל לבבנו

למרות שנוסחה זו נותרת מעבר לתודעותינו התבוניות, אנו יכולים לחוש במשמעותה ובאמיתותה של האחדות האלוהית בליבנו. למעשה, זה מה שהתורה מבקשת מאיתנו בספר דברים, בפסוק שצוטט לעיל: "וַיְדַעַתְּ הַיּוֹם וְהִשְׁבַּתְּ אֶל לִבְבְּךָ כִּי הוִי"ה הוּא הָאֱלֹהִים בְּשִׁמְיָם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת, אֵין עוֹד".

בשפת הלב, המילה המשקפת את ייחודו המסתורי של השם וקשורה בה היא "אהבה". היות השם אחד היא לא פחות מסתורית מהיות האהבה אחת.

בלהב האהבה, האחדות שנחווית היא מעבר לכל היגיון. האהוב והאהוב חשים אמנם זהות יחידה, ועם זאת ממשיכים לחוש את הפער האינסופי המבדיל ביניהם. במצב של אהבה יש אחדות פשוטה, ועם זאת התכללות מסתורית של ריבוי וקשר. אנו אחד, רק האחדות קיימת, ובכל זאת איננו אותו דבר. אהבה היא אחדות הכוללת ריבוי, שונות ויחסים, אבל נותרת אחדות.

באהבה אמיתית איננו מאבדים את עצמנו, אלא באופן מסתורי מוצאים את עצמנו. החוויה הפלאית של האהבה היא שאנו יכולים לחוש אחדות מוחלטת בלי אובדן זהותנו והווייתנו הייחודיות. חוויית המסתורין היא יכולתנו להיות באהבה, בה ובתוכה, וכפי שהדבר מובהק יותר בביטוי שבשפה האנגלית: "to be in love". אהבה איננו יכולים באמת **לעשות** – אלא רק

להיכנס אל תוכה ולאפשר לה להיכנס אל תוכנו. כאשר אנו בתוך האהבה – כל אהבה שהיא – באופן כזה, אנחנו בעצם חווים את עצמנו חבוקים בייחוד השם ובאחדותו המופלאה, ומתמלאים ממנה: הרבים בתוך האחד והאחד בתוך הרבים.

סיפורה של כל אהבה דומה מאוד לסיפורה של הבריאה על פי תפיסת הקבלה: בראשית הייתי רק אני. כדי לאהוב, עליי לצמצם עצמי מן המרכז ולברוא מקום כדי שאוכל לכלול עוד מישהו בחיי – אחר משמעותי. אנו נותנים מעצמנו הכול לאהובינו, אבל בלי לאבד את עצמנו, וגם בלי לגרום לאובדן זהותם העצמית המיוחדת. עלינו לאפשר לאחרים המשמעותיים שלנו ליצור גם הם מקום בעצמם, כדי לכלול אותנו ולתת לנו את עצמם לחלוטין. אז נעשים אהובינו כלולים בזהותנו שלנו כשהם עדיין מקיימים את ייחודם וישותם, ואף אנחנו נכללים בזהותם של אהובינו בעוד אנו ממשיכים לקיים את זהותנו והווייתנו. אנו שניים, ובכל זאת, באורח מסתורי יש רק אחדות. כמה מופלאה היא האהבה!

כדי להיעשות מאוהבים באופן הנכון עלינו לכפות איזון על שני כוחות מנוגדים: נחישותו של העצמי וכניעתו של העצמי. מסתרי האהבה הם היותה גם אנוכית וגם לא. כדי להצליח להיעשות מאוהבים אנו חייבים "אנחנו". עלינו להצליח להמחיש את ייחודנו ולהכיר בכך שאנחנו אנשים שונים מאהובינו, ולצד זאת גם להיות מסוגלים להקרבה עצמית. עלינו להזיז את עצמנו מן המרכז ולתת לאהובינו את המרחב להיות האחרים המשמעותיים

שלנו, ובה בעת לתת מעצמנו להם. אהבה היא אם כן מתח יצירתי בין נחישות עצמית לכניעה בלתי אנוכית בעליל. סערותיה של האהבה מתחוללות על ידי ההתנגשות שנוצרת כאשר אנו מצליחים להחזיק בעצמיותנו הנבדלת בעודנו נותנים בנדיבות.

מאבק דינמי זה הוא נכון לא רק באשר לאהבה בין איש לאישה. זהו אתגר גדול לכל הנשמות שתשוקתן הבוערת היא לאהוב את השם ולחוש נאהבות על ידו. עלינו להזיז את עצמנו מן המרכז ולתת מקום להשם בחיינו, ומאיך להיות עצמנו ובכך להיות כביכול "האחר המשמעותי" בעבור השם. כדי לאהוב את השם עלינו ליצור איזון בין הנחישות העצמית להקרבה העצמית. ואיזון עדין זה – הוא שמשקף באיחודם של השמות "הוי"ה אלוהים".